

Nachtvinders in hogere regionen, Meggelveld 2024-2025

Stichting Koekeloere
E. van Asseldonk

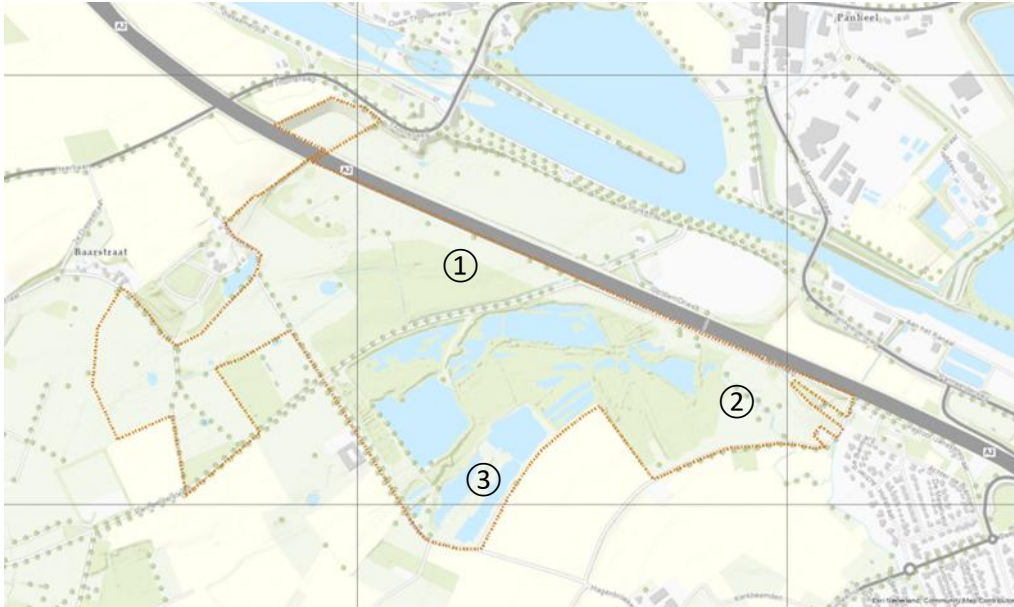
Figuur 1: Meggelveld locatie 1, val in een eik omringd door Canadapopulier

In 2024 is in drie plots van het Meggelveld een jaarrond monitoring uitgevoerd naar het voorkomen van nachtvinders met behulp van een op de grond geplaatste lichtval met een UV-LED InsectaLed lamp. De UV-LED heeft, ondanks de natte en soms moeilijke weersomstandigheden, 314 soorten nachtvinders opgeleverd. Er konden 83 nieuwe soorten aan het spectrum van het Meggelveld worden toegevoegd. In 17 gevallen ging het om in Nederland zeldzame soorten (ASSELDONK, 2024). In 2025 is de monitoring herhaald op dezelfde plekken. Bij twee van de drie plots is de val op een hoogte van minimaal 5 meter gehangen. Doel van deze monitoring was tweeledig. Eén, is er verschil in soortsamenstelling tussen staande en hangende lichtvallen. Twee, wat komt er kijken bij het werken met hangende vallen.

De vanglocaties

Voor een uitgebreide omschrijving van de vanglocaties wordt verwezen naar ASSELDONK (2024). Figuur 2 geeft de vanglocaties weer. Locatie 1 betreft een bos met oude Canadapopulieren *Populus x canadensis* met verspreid Gewone vlier *Sambucus nigra*, Eenstijlige Meidoorn *Crataegus monogyna* en eik *Quercus spec.*. In de kruidlaag groeien distels, brandnetels en diverse grassen. De val is opgehangen in een eik op een hoogte van ongeveer 7 meter. Locatie 2 betreft een open randzone met Canadapopulier, Zwarte els *Alnus glutinosa*, Boswilg *Salix caprea* en Eenstijlige Meidoorn en

braam *Rubus spec.* De kruidlaag is divers met distels, brandnetels, boterbloemen en diverse grassen. De val is opgehangen in een omgevallen Canadapopulier op een hoogte van ongeveer 5 meter ([Figuur 1]. Locatie 3 betreft een locatie met voornamelijk Riet *Pragmites australis*, Zwarte elsen en wilgen in de kruidlaag distels, lisdodde en grassen. Op deze locatie zijn geen hoge elementen waar een val kan worden opgehangen. Hier is de val geplaatst op de grond op dezelfde plek als in 2024 en geldt als referentieval.

Figuur 2: Vanglocaties Meggelveld 2025.

Figuur 3: Meggelveld locatie nr.2, val in omgevallen Canadapopulier

Methode

Iedere monitoring start minimaal vanaf zonsondergang tot de zonsopkomst er opvolgend. Minimale aanvangstemperatuur acht graden Celsius. Regen of regenvoorspellingen zijn geen beperkende factor, de val is voorzien van een regengoot die voorkomt dat er water in de val zelf komt. Wind bij voorkeur onder drie Beaufort.

Het ophangen van de lichtval

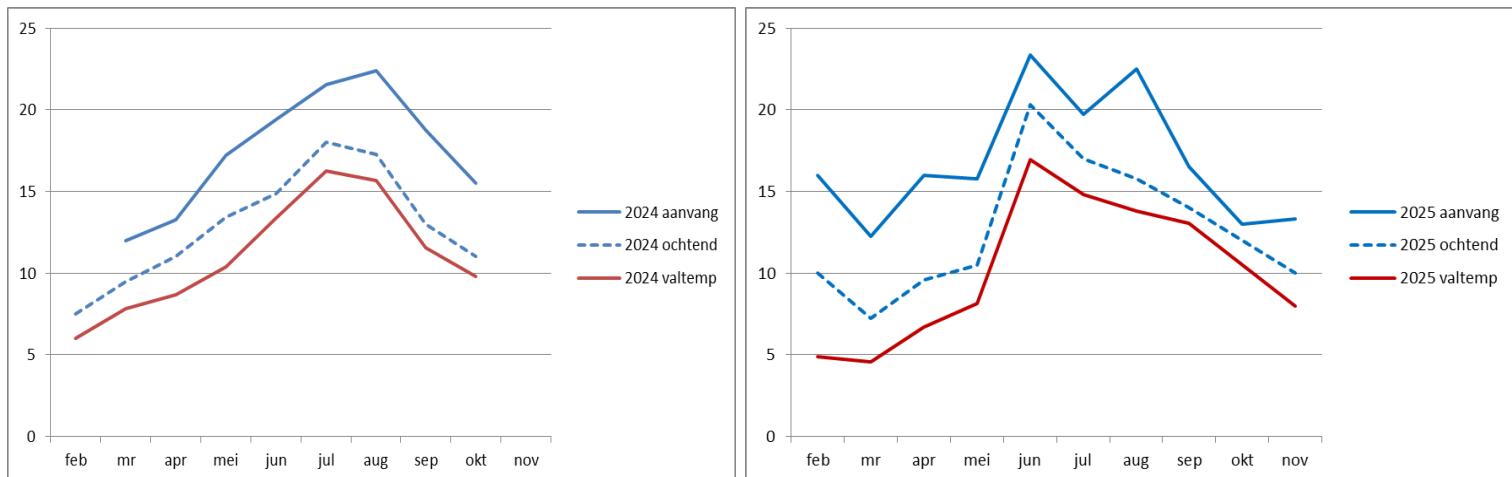
De monitoring is jaarrond. Om het ophangen van de vallen te vereenvoudigen is een koord op de gewenste hoogte aangebracht om de val snel te kunnen plaatsen. Het koord heeft een minimale lengte van tweemaal de hoogte. Het koord wordt ook gebruikt om de lichtval naar beneden te halen mocht er een obstructie zijn. Fixatie met karabijnhaken. Ter plekke is een geplastificeerd informatiebordje aanwezig voor de geïnteresseerde nachtelijke bezoekers. Door de hoogte is de val vanuit de omgeving beter te zien dan op de grond geplaatste vallen.

De val is vooraf gestabiliseerd om de lichtval ook in de hoge positie horizontaal te laten hangen. De gewenste hoogte wordt mede bepaald door de hoogte van de bomenopstand en de bereikbaarheid van stevige vrij hangende takken om het gewicht van de val en het trekgewicht tijdens de verplaatsing te kunnen dragen. De route naar boven moet zoveel mogelijk vrij zijn van obstakels. Kleine obstakels kunnen met het retour touw worden omzeild.

Tabel 1 geeft een overzicht van het aantal vangdagen per maand per locatie. Er is minimaal één keer per maand per locatie gevangen. In 2024 is bij wijze van proef in diverse maanden drie keer per maand gevangen. Meer vangen levert naast meer vlinders ook meer soorten op. In 2025 zijn de lichtvallen, onder meer door de weersomstandigheden, minder opgehangen. Het is niet gelukt minimaal één keer per maand alle locaties te bemonsteren. Figuur 4 geeft een overzicht van de gemiddelde temperaturen op de vangdagen. De werkelijke temperatuur bij de val is gemiddeld 2,3 graden lager dan de temperatuur die door Buienradar.nl wordt vermeld.

Maand/Locatie	2024			Totaal 2024	2025			Totaal 2025
	1	2	3		1	2	3	
2	1	1		2			1	1
3	1	1	3	5	1	2	1	4
4	1	1	2	4	2	1	3	6
5	1	1	3	5	1	1	2	4
6	2	3	2	7	1	1	1	3
7	3	3	3	9	1	2	1	4
8	3	2	3	8	2	2	2	6
9	1	1	2	4	1	1		2
10	1	1	2	4		1		1
11					1	1	1	3
Eindtotaal	14	14	20	48	10	12	12	34

Tabel 1: Het aantal vangdagen per locatie per maand in 2024 en 2025 in het Meggelveld

Figuur 4: Gemiddelde lokale temperatuur (bron Buienradar.nl) tijdens de vangdagen per maand ten tijde van de start van de monitoring en de ochtend erna (Blauw). De rode lijn geeft de gemiddelde minimale temperatuur gemeten in de lichtval zelf.

Resultaten

Het werken met hoog geplaatste vallen heeft sowieso enkele wetenswaardigheden opgeleverd.

- De vangsten leveren géén bijvangsten op zoals we die kennen bij op de grond geplaatste vallen. Nachtvinders die op het licht afkomen zoeken vaak dekking in de vegetatie rond de lichtval. Bij een grondval wordt eerst de omgeving uitgebreid gecontroleerd, waarna de val zelf aan de beurt is. Een dergelijke controle is op hoogte niet mogelijk. Er zijn wel soorten aan de buitenkant van de val aangetroffen, maar het aantal is beperkt. Bij het neerhalen van de val vliegen nachtvinders weg, door de beweging en mogelijke trillingen die het neerhalen veroorzaakt. Voor het neerhalen is de val en de directe omgeving met een verrekijker bekeken. Het heeft weinig resultaat opgeleverd.
- Een voordeel van hoog geplaatste vallen is dat runderen en vooral paarden de val niet kunnen bereiken en beschadigen. Dit kan bij grondvallen wel het geval zijn (ASSEDLONK, 2024)

Verschil in soorten en/of aantallen

In 2024 en 2025 zijn in totaal 379 soorten nachtvinders in en rond de drie lichtvallocaties aangetroffen, 123 soorten zijn nieuwe voor het Meggelveld (2024, 83 soorten; 2025, 39 soorten). Tabel 2 geeft een overzicht van het aantal nachtvinders per locatie. Locatie 2, de locatie met de meeste variatie in vegetatie en structuur heeft de meeste soorten opgeleverd. In 2025 zijn in alle vallen minder soorten aangetroffen, maar hier kan het verschil in aantal vangsten per jaar debet aan zijn. Alle vallen hebben voor die locatie in 2025 nieuwe soorten opgeleverd, er zijn meer nieuwe macro-nachtvinders gevonden dan micro-nachtvinders. De hoog geplaatste vallen hebben geen specifieke soorten opgeleverd waarvan vermoed kan worden dat ze alleen op hoogte voor komen.

		2024	2025	totaal	verschil
Locatie 1	Totaal	170	109	205	35
	macro totaal	103	69	125	22
	micro totaal	67	40	80	13
Locatie 2	Totaal	213	147	264	51
	macro totaal	117	85	151	34
	micro totaal	95	61	112	17
Locatie 3	Totaal	149	101	182	33
	macro totaal	93	70	118	25
	micro totaal	54	30	62	8

Tabel 2: Totale gevangen nachtvinders (micro/macro) per jaar per locatie Meggelveld 2024-2025.

Tabel 3 geeft een overzicht van de drie families waarbij er grote verschillen waren tussen de aantallen in 2024 en 2025 in werkelijke aantallen en de naar vangstintensiteit gecorrigeerde gemiddelde aantallen. Bij de spinneruilen *Erebidae* zijn de aantallen van het Stro-uiltje *Rivula sericealis* opvallend. Een soort waarvan de rupsen leven op diverse grassen werd veel minder in de hoge vallen aangetroffen. Dit lijkt op zich logisch, omdat de vlinders ook overdag veel in grassen worden aangetroffen. Ook de val op locatie 3, de referentieval die beide jaren op de grond heeft gestaan, leverde nauwelijks Stro-uiltjes op. Van een hoog-laag verschil lijkt dus geen sprake. Dit geldt ook voor Bruine snuituil *Hypena proboscidalis* en het Glad beertje *Eilema griseola*. De waardplant is voor beide soorten echter anders. De rupsen van de snuituil leven in brandnetels, het beertje op (korst)mossen. Spanners Geometridae geven eenzelfde beeld als bij de spinneruilen. De aantallen zijn in 2025 lager of blijven voor sommige soorten gelijk. Uitzondering bij de spanners is de Vlekstipspanner *Ideae dimidiata*. De soort laat op locatie 2 een toename in plaats van een afname zien in 2025. De rupsen van de soort leven op kruiden zoals paardenbloem en fluitenkruid. Het is niet duidelijk waarom de vlinder juist op locatie 2 het hoger opzoekt. De individuele data vermelden 10 en 30 exemplaren op twee data in augustus 2025. Wellicht heeft de val op het juiste moment van de levenscyclus gehangen waardoor de aantallen opvallend hoger zijn. De voorjaarsuilen waren in 2024 over het algemeen beter vertegenwoordigd dan in 2025. Toch zien we hier lokale verschillen. Waarom zijn de Variabele voorjaarsuil *Orthosia incerta* en in mindere mate de Tweestreepvoorjaarsuil *Orthosia cerasi* op locatie 1 in 2025 talrijker, terwijl er minder vangdagen zijn geweest in de vliegperiode? De Houtspaander *Axylia putris* (figuur 5) is in 2025 meer aangetroffen in de hoog geplaatste vallen, terwijl in de referentieval een afname is vastgesteld. De rupsen van deze soort leven op diverse kruiden. Zou dit een macro-nachtvlinder zijn waarvan de vlinders het graag hoger opzoeken?

Figuur 5: De Houtspaander *Axylia putris* zoekt het graag hoger op?

locatie	Erebidae (spinneruilen)		2024	2025	2024	2025
					gem.(n=14)	gem. (n=10)
1	Bruine snuituil	Hypena proboscidalis	42	4	3,0	0,4
2			25	7	1,8	0,6
3			10	0	0,5	0,0
1	Glad beertje	Eilema griseola	77	6	5,5	0,6
2			9	7	0,6	0,6
3			15	0	0,8	0,0
1	Stro-uiltje	Rivula sericealis	176	3	12,6	0,3
2			280	34	20,0	2,8
3			149	7	7,5	0,6
Geometridae (spanners)						
1	Bruine grijsbandspanner	Cabera exanthemata	10	0	0,7	0,0
2			29	5	2,1	0,4
3			39	1	2,0	0,1
1	Gerande spanner	Lomaspilis marginata	46	13	3,3	1,3
2			16	11	1,1	0,9
3			22	4	1,1	0,3
1	Gewone spikkelspanner	Ectropis crepuscularia	92	11	6,6	1,1
2			64	7	4,6	0,6
3			21	0	1,1	0,0
1	Vierbandspanner	Xanthorhoe ferrugata	13	9	0,9	0,9
2			28	22	2,0	1,8
3			18	0	0,9	0,0
1	Vlekstipspanner	Idaea dimidiata	46	5	3,3	0,5
2			36	51	2,6	4,3
3			29	11	1,5	0,9
1	Witte grijsbandspanner	Cabera pusaria	8	1	0,6	0,1
2			19	1	1,4	0,1
3			29	4	1,5	0,3
Noctuidae (uilen)						
1	Houtspaander	Axylia putris	9	15	0,6	1,5
2			10	21	0,7	1,8
3			33	7	1,7	0,6
1	Kleine voorjaarsuil	Orthosia cruda	11	5	0,8	0,5
2			41	3	2,9	0,3
3			1	0	0,1	0,0
1	Nunvlinder	Orthosia gothica	10	6	0,7	0,6
2			41	5	2,9	0,4
3			4	2	0,2	0,2
1	Populierenvoorjaarsuil	Orthosia populeti	24	4	1,7	0,4
2			15	2	1,1	0,2
3			0	0		
1	Tweestrepvoorjaarsuil	Orthosia cerasi	4	12	0,3	1,2
2			24	2	1,7	0,2
3			8	1	0,4	0,1
1	Variabele voorjaarsuil	Orthosia incerta	0	20	0,0	2,0
2			22	1	1,6	0,1
3			11	1	0,6	0,1

Tabel 3: Meest afwijkende vangsten 2024 versus 2025 met betrekking tot de macro-nachtvlinders Meggelveld 2024-2025.

locatie	Crambidae (grasmotten)		2024	2025	2024	2025
					gem.(n=14)	gem. (n=10)
1	Blauwooggrasmot	<i>Agriphila straminella</i>	20	1	1,4	0,1
2			27	12	1,9	1,0
3			8	4	0,4	0,3
Pyralidae (lichtmotten)						
1	Prachtmot	<i>Oncocera semirubella</i>	2	2	0,1	0,2
2			8	26	0,6	2,2
3			0	0		
Tortricidae (bladrollers)						
1	Groene eikenbladroller	<i>Tortrix viridana</i>	6	0	0,4	0,0
2			40	1	2,9	0,1
3			3	0	0,2	0,0
Cosmopterigidae (prachtmotten)						
1	Lisdoddeveertje	<i>Limnaecia phragmitella</i>	1	0	0,1	0,0
2			1	0	0,1	0,0
3			50	4	2,5	0,3
Yponomeutidae (spinselmotten)						
1	Vogelkersstippelmot	<i>Yponomeuta evonymella</i>	5	35	0,4	3,5
2			2	18	0,1	1,5
3			9	18	0,5	1,5

Tabel 4: Meest afwijkende vangsten 2024 versus 2025 met betrekking tot de micro-nachtvlinders Meggelveld 2024-2025.

Wat micro-nachtvlinders is het aantal afwijkingen beperkter (tabel 4). Er zijn twee soorten die zich 'gedragen' volgens de verwachting. De Blauwgrasmot *Agriphila straminella* waarvan de rupsen leven op grassen en de imago's tussen het gras te vinden zijn, wordt minder in de hoogte aangetroffen. De Vogelkersstippelmot *Yponomeuta evonymella* (figuur 6), een soort waarvan de rups voorkomt op onder meer Vogelkers *Prunus padus*; Zoete kers *Prunus cerasus* en Wilde lijsterbes *Sorbus aucuparia*, zijn de hogere regionen ook een beter habitat voor de imago's.

Figuur 6: De Vogelkersstippelmot *Yponomeuta evonymella* een soort van de hogere regionen?

Het Lisdoddeveertje *Limnaecia phragmitella* is van lisdodde *Typha spec.* afhankelijk. De plant komt voornamelijk voor op locatie 3. De soort kent, zoals meerdere soorten uit tabel 2 en 3 goede en minder goede jaren. Wat de Prachtmot *Oncocera semirubella* in de bomen zoekt op locatie 2 is niet duidelijk. De rups van deze soort leeft op klavers *Trifolium spec.*, maar ook de imago's worden ook overdag veelvuldig op de grond waargenomen in de buurt van de waardplant.

Conclusies

De monitoring in 2024 en 2025 is sowieso succesvol geweest met betrekking tot het aantal nieuwe soorten dat in het gebied is aangetroffen. In totaal zijn 123 nieuwe soorten vastgesteld, waarvan 39 in 2025. Het verschil in vangsten tussen hoog en laag geplaatste vallen is nihil of moeilijk te duiden. Waren de nieuw aangetroffen soorten in 2025 ook aangetroffen als deze vallen op de grond hadden gestaan? Het is met name de controleval op locatie 3, welke in beide jaren als grondval is geplaatst, heeft de waarnemingen gerelativeerd. Mogelijke trends/verschillen zijn onderuit gehaald, omdat deze ook plaatsvonden in de referentieval. De resultaten leveren veel meer vragen op dan er antwoorden kunnen worden gegeven. In ieder geval de moeite waard er verder in te duiken. De methode moet worden verfijnd. De wijze wordt besproken in onderstaande paragraaf.

Vervolgonderzoek

Er zijn verschillen aan te geven wat betreft de vangsten op grondniveau en op hoger niveau. De verschillen zijn niet te herleiden tot een specifieke voorkeur van soorten voor betreffende locaties. Er zijn (te veel) parameters die hierin meespelen. Deze parameters zijn alleen uit te sluiten in de vallen simultaan en op dezelfde locatie worden geplaatst plaatsen voor een direct vergelijk onder vergelijkbare omstandigheden. Op deze wijze worden weersomstandigheden en lokale verschillen geëlimineerd. Het vervolgonderzoek zal zich toespitsen op soorten van populierenbossen. Het hoogteverschil bij voorkeur > 8 meter afhankelijk van boomkroonhoogte en mogelijkheid de val obstakel loos te plaatsen. De reikwijdte van het UV-Led licht valt ergens tussen de 5 en 10 meter. Een referentieval simultaan op een locatie buiten de hoog-laag locatie kan helpen bij het interpreteren van de resultaten. Doel het aantonen van het belang van boomkronen voor nachtvlinders.

Literatuur

ASSELDONK, E. van, 2024. Natuurmonitoring Meggelveld, Gemeente Maasgouw 2024.
Opdrachtgever: Provincie Limburg. Stichting Koekeloere. Wessem

Stichting Koekeloere
Hofstraat 7
6019 CB Wessem
Januari 2026